

Research Paper

The Role of the Information Source of Cyberspace in the Reaction of Teenage Girls to Events Related to Puberty

Zahra Razeghian^{1*}, Seyyed Kazem Rasoolzade Tabatabaee², Jafar Talebian Sharif¹

1. Psychology, Hekmat Razavi Institute of Higher Education, Mashhad, Iran
2. Psychology, Tarbiat Modares University Tehran, Iran

Article Info.

Received: 20- Oct- 2024

Accepted: 20-November - 2024

Abstract

Background and Aims: Period or menstruation is the evolutionary process of girls' puberty, and examining the performance of them in facing this phenomenon of puberty is an important issue because improving its level is actually an investment to achieve personal and social health and neglecting the issues puberty of girls may have a negative effect on their health in the future. The aim of this study was to investigate the role of information sources in cyberspace in the reaction of teenage girls to events related to puberty.

Materials and Methods: This study was descriptive of the correlation type. For this study 280 female students who had experienced the first menstruation in second grade elementary and first grade high school in 2024-2023 academic years in Sabzevar and Joghatai cities, was participated by random sampling method. to collect the data, standard questionnaire awareness and attitude and performance of teenage girls about puberty health was used. In order to analyze data, correlation, statistical inference models such as z and t-test were used for the significance of Pearson correlation and analysis of variance for the significance of the multiple regression equation.

Result: The results showed that 61% of the participants had a negative reaction when faced with their first period. Among all them who had a negative reaction, about 67% were girls whose sources of information were about puberty, cyberspace and the Internet.

Conclusion: The results of this research emphasize the importance of paying attention to the sources of information that girls received about puberty. If parents, as the main source of information for girls, provide inaccurate or incomplete information, even if girls have a high level of awareness, they may not be able to cope well with the changes of puberty. Also, in rural and underprivileged areas, educational planning should be put on the agenda to increase awareness about maturity and improve performance in the field of health with reliable sources.

Keywords: Cyberspace, Girls' Puberty, Reaction of Girls Towards Puberty

* **Corresponding Author:** Zahra Razeghian, Psychology, Hekmat Razavi Institute of Higher Education, Mashhad. **E-mail:** zohrehrazeghian@gmail.com

How to Cite: Razeghian Z, Rasoolzade Tabatabaee SK, Talebian Sharif J., The role of the information source of cyberspace in the reaction of teenage girls to events related to puberty. *Journal of Student Research Committee Sabzevar University of Medical Sciences*, 2024;29(3): 336-346.

مقاله پژوهشی

نقش منبع اطلاعات فضای مجازی در عکس العمل دختران نوجوان به وقایع مربوط به بلوغ

زهرا رازقیان^۱، سید کاظم رسولزاده طباطبایی^۲، جعفر طالبیان شریف^۱

۱. گروه روانشناسی، موسسه آموزش عالی حکمت رضوی مشهد، مشهد، ایران

۲. گروه روانشناسی، دانشگاه تربیت مدرس تهران، ایران

اطلاعات مقاله

تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۰۷/۲۹ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۳/۰۸/۳۰

چکیده

زمینه و هدف: عادت ماهانه، پریدود یا قاعدگی پروسه تکاملی بلوغ دختران است و بررسی عملکرد نوجوانان در مواجهه با این پدیده بلوغ مسئله‌ای مهم است زیرا ارتقای سطح آن درواقع سرمایه‌گذاری برای رسیدن به سلامت فردی و اجتماعی است و بی‌توجهی به مسائل دوران بلوغ دختران ممکن است در آینده تأثیر منفی بر سلامت آن‌ها داشته باشد. هدف از انجام این پژوهش، بررسی نقش منبع اطلاعات فضای مجازی در عکس العمل دختران نوجوان به وقایع مربوط به بلوغ است.

مواد و روش‌ها: پژوهش توصیفی حاضر از نوع همبستگی است. برای انجام این پژوهش ۲۸۰ نفر دانش‌آموز دختر در مقطع دوره دوم ابتدایی و دوره اول متوسطه سال تحصیلی ۱۴۰۲-۱۴۰۳ در دو شهرستان جغتای و سبزوار که تجربه اولین قاعدگی را داشتند، به روش نمونه‌گیری تصادفی شرکت کردند. برای جمع‌آوری داده‌ها از پرسشنامه استاندارد میزان آگاهی و نگرش و عملکرد دختران نوجوان درباره بهداشت بلوغ استفاده شد. جهت تجزیه و تحلیل داده‌ها از همبستگی، مدل‌های استنباط آماری مثل آزمون z و t برای معناداری همبستگی پیرسون و تحلیل واریانس برای معناداری معادله‌ی رگرسیون چندگانه استفاده شد.

یافته‌ها: نتایج نشان داد که ۶۱ درصد شرکت‌کنندگان هنگام مواجهه با اولین قاعدگی خود عکس العمل منفی داشتند و از بین کل افرادی که عکس العمل منفی داشتند، حدود ۶۷٪ دخترانی بودند که منابع اطلاعاتی‌شان راجع به بلوغ، فضای مجازی و اینترنت بوده است. **نتیجه‌گیری:** نتایج این پژوهش بر اهمیت توجه به منابع اطلاعاتی که دختران در مورد بلوغ دریافت می‌کنند، تأکید دارد. اگر والدین به‌عنوان اصلی‌ترین منبع اطلاعات دختران، اطلاعات نادرست یا ناقصی را ارائه دهند، حتی اگر دختران سطح آگاهی بالایی داشته باشند، ممکن است نتوانند به‌خوبی با تغییرات بلوغ کنار بیایند. همچنین باید در مناطق روستایی و کم‌برخوردار برنامه‌ریزی آموزشی جهت افزایش آگاهی پیرامون بلوغ و بهبود عملکرد در زمینه بهداشت با منابع معتبر در دستور کار قرار گیرد.

کلید واژگان: بلوغ دختران، عکس العمل دختران نسبت به بلوغ، فضای مجازی

نویسنده مسئول: زهرا رازقیان، گروه روانشناسی، موسسه آموزش عالی حکمت رضوی مشهد، مشهد، ایران. ایمیل: zohrehrazeghian@gmail.com

استناد به مقاله: زهرا رازقیان، سید کاظم رسولزاده طباطبایی، جعفر طالبیان شریف، نقش منبع اطلاعات فضای مجازی در عکس العمل دختران نوجوان به وقایع مربوط به بلوغ، مجله کمیته تحقیقات دانشجویی دانشگاه علوم پزشکی سبزوار، پاییز ۱۴۰۳، دوره ۲۹، شماره ۳، صفحات: ۳۳۶-۳۴۶.

مقدمه

انسان جهت طی تکمیل مراحل رشد جسمانی، شناختی و روانی، از دوره‌ها و مراحل مختلفی عبور می‌کند. در هر دوره، فرد با تغییرات مختلفی روبه‌رو می‌شود [۱]. نوجوانی، یکی از مباحث مطرح در روان‌شناسی بوده و به معنای مرحله گذر از کودکی به بزرگسالی است. این مرحله یک دوره بحرانی در تحول انسان است [۲]. به عبارتی نوجوانی دوره تحقق یافتن فرآیندهای رشد و انتقال از کودکی به بزرگسالی است. منظور از فرآیندها، جنبه‌های گوناگونی از رشد در دوران نوجوانی است [۳] که به‌طور هم‌زمان رخ می‌دهد و در آن، فرد جوان باید تغییرات سریع در حوزه‌های فیزیکی، شناختی، روانی و اجتماعی را تجربه نماید [۴].

در دوره نوجوانی علاوه بر اهمیت یافتن جاذبه جنسی، بدن نیز از لحاظ ظاهری دچار تغییرات پیچیده و متنوعی می‌شود که نتیجه بلوغ ۱ است [۵]. بلوغ بر همه جنبه‌ها اعم از جسمی و روانی اثرگذار است [۶]. نشانه‌های مهم بلوغ در دختران افزایش طول قد، بزرگ شدن سینه و لگن خاصره، پیدایش موهای زهاری و سرانجام عادت ماهانه است. اولین عادت ماهیانه دختران نوجوان، علاوه بر تجربه جسمی، متأثر از عوامل ارثی، روانی و اجتماعی خواهد بود که آمادگی آنان در این مرحله تا حدی کیفیت آن را پیش‌بینی می‌کند [۷]. دختران در هنگام باقاعدگی با احساساتی نظیر شرم، ترس و تعجب مواجه هستند. نگرش‌های فرهنگی دختران و زنان را ملزم به حفظ رازداری و سکوت در مورد قاعدگی می‌کند و ناآگاهی‌ها و دانسته‌های غلط به تجربه شرم و احساسات منفی دوران قاعدگی کمک می‌کند [۸].

عوامل متعددی از جمله کاهش سن بلوغ، افزایش سن ازدواج، دسترسی به رسانه‌های جهانی (فضای مجازی) و تغییر ارزش‌های فرهنگی جوانان، آنان را در معرض نگرش‌ها و ایده‌هایی قرار می‌دهد که بر عکس العمل آن‌ها نسبت به بلوغ تأثیر می‌گذارند. اطلاع از روند طبیعی و مشکلات این دوره موجب گذر موفقیت‌آمیز به دوران بزرگسالی می‌گردد. از این‌رو سرمایه‌گذاری در آموزش نوجوانان نوعی سرمایه‌گذاری در توسعه ملی شمرده می‌شود [۹]. طبق پژوهش‌ها بیش از ۵۰ درصد از دختران نوجوان به دلیل تغییرات بلوغ، استرس خفیف تا شدید را تجربه می‌کنند [۱۰]. به همین دلیل هرچه آمادگی قبلی دختران نسبت به عادت ماهانه بیشتر باشد، عکس‌العمل مثبت‌تری در قبال این تغییر خواهند داشت [۱۱].

مطالعه‌های انجام‌شده در کشورهای در حال توسعه بر این حقیقت تأکید می‌کنند که اطلاعات در خصوص بلوغ به‌ندرت توسط معلمان یا متخصصین بهداشتی منتقل می‌شود و والدین نیز اولین منبع کسب اطلاع نیستند؛ بلکه مهم‌ترین منبع اطلاعات، دوستان و رسانه‌های گروهی و فضای مجازی هستند. [۱۲] در این راستا پژوهش‌ها نشان می‌دهد که نوجوانان در اوایل بلوغ بیشتر درگیر روابط جنسی ناسالم، اعتیاد و سایر آسیب‌ها بر اثر حضور در گروه‌های ناسالم می‌شوند [۱۳].

به علت وابستگی سن آغاز بلوغ جنسی به عوامل متعددی مثل نژاد، سطح اجتماعی، اقتصادی و وضعیت تغذیه و همچنین، بیشتر بودن تغییرات دختران نوجوان نسبت به پسران، دختران با چالش‌های جدی‌تری مواجه می‌شوند [۱۴]؛ لذا توجه به منابع کسب اطلاعات راجع به بلوغ علی‌الخصوص فضای مجازی و عکس‌العمل دختران نسبت به

پدیده بلوغ حائز اهمیت است و در این پژوهش به بررسی نقش فضای مجازی در عکس العمل دختران نوجوان به وقایع مربوط به بلوغ پرداخته شده است.

مواد و روش‌ها

تحقیق همبستگی یکی از روش‌های تحقیق توصیفی (غیرآزمایشی) است که رابطه میان متغیرها را بر اساس هدف تحقیق بررسی می‌کند. در پژوهش حاضر نیز با توجه به موضوع تحقیق، متغیرها پس از بررسی روابط بین آن‌ها، توصیف شدند. در نتیجه نوع پژوهش توصیفی از نوع همبستگی است.

جامعه آماری پژوهش حاضر دانش‌آموزان دختر دوره دوم ابتدایی و دوره اول متوسطه شهرستان سبزوار و جغتای (استان خراسان رضوی) را شامل شدند. تعداد دانش‌آموزان دختر در این مقاطع تحصیلی در شهرستان جغتای حدود ۲۶۰۰ نفر و در شهرستان سبزوار حدود ۱۳۰۰۰ نفر می‌باشند. حجم نمونه با توجه به روش پژوهش همبستگی و تعداد متغیرهای پیش‌بین و با استناد از فرمول زیر حداقل حجم گروه نمونه ۲۵۷ نفر به دست آمد.

$$n = \frac{4Z^2}{L^2} + 3$$

در این تحقیق با رعایت افت آزمودنی حجم نمونه نهایی ۲۸۰ نفر بود. روش نمونه‌گیری در دسترس از بین جامعه آماری انتخاب شدند.

در این تحقیق داده‌ها به روش‌های میدانی و مطالعات کتابخانه‌ای به دست آمد. در مطالعات کتابخانه‌ای با گردآوری اطلاعات از منابع معتبر استفاده شد.

پرسشنامه استاندارد میزان آگاهی و نگرش و عملکرد دختران نوجوان درباره بهداشت بلوغ: این پرسشنامه توسط

محمد علیزاده چرندابی و همکاران [۱۵] طراحی شده که میزان آگاهی، نگرش و عکس العمل دختران نوجوان درباره بهداشت بلوغ فردی‌شان را می‌سنجد. این مقیاس دارای ۳۴ گویه است و با یک مقیاس لیکرت چهاردرجه‌ای هرگز=۱ تا همیشه=۲ انجام می‌شود. روایی این ابزار در پژوهش محمدعلیزاده چرندابی و همکاران [۱۵] توسط اساتید و متخصصان این حوزه تأیید شده است. همچنین پایایی پرسشنامه از روش آلفای کرونباخ ۰/۸۸ به دست آمده است.

در پژوهش حاضر به جهت اجرای عملی آن، مجوزهای لازم از مراجع ذیصلاح اخذ گردیده است. روش نمونه‌گیری در این پژوهش در دسترس بوده است. اداره آموزش و پرورش در هر دو شهرستان با درخواست اجرای تحقیق موافقت کرده و پس از دریافت مجوز به مدارسی که مدیران تمایل به همکاری داشتند مراجعه شد. برای جمع‌آوری اطلاعات به مدارس ابتدایی و متوسطه اول در شهرستان سبزوار و جغتای مراجعه شد و در صورت دارا بودن ملاک‌های ورود به پژوهش از دانش‌آموزان دعوت به عمل آمد. در مجموع به ۳ مدرسه ابتدایی و ۴ مدرسه متوسطه در شهرستان جغتای و یک مدرسه ابتدایی، ۲ مدرسه متوسطه در شهرستان سبزوار مراجعه شد. از شهرستان جغتای ۱۸۰ نفر و از سبزوار ۱۰۰ نفر شرکت کردند که در مجموع ۱۷ نفر پایه ششم، ۸۰ نفر پایه هفتم، ۷۲ نفر پایه هشتم و ۱۱۰ نفر از پایه نهم بودند.

برای تجزیه و تحلیل داده‌ها علاوه بر استفاده از روش‌های توصیفی شامل جداول آماری، نمودارها، شاخص‌های مرکزی، شاخص‌های پراکندگی، همبستگی برای پاسخ به سؤالات پژوهشی از مدل‌های استنباط آماری مثل آزمون z و t برای معناداری همبستگی پیرسون و تحلیل واریانس برای معناداری معادله‌ی رگرسیون چندگانه استفاده شد. برای

تجزیه و تحلیل داده ها و کاهش خطا در محاسبات از نرم افزار SPSS ۲۲ استفاده شده است.

پرسشنامه ها با ارائه مجوز به مدیران مدارس توزیع شد. هر دانش آموزی که تجربه اولین قاعدگی را داشت در همکاری با این پژوهش دعوت شد و همگی با رضایت آگاهانه شرکت کردند. به شرکت کنندگان این اطمینان خاطر داده شد که اطلاعات کاملاً محرمانه و به صورت ناشناس در نزد پژوهشگر باقی خواهد ماند.

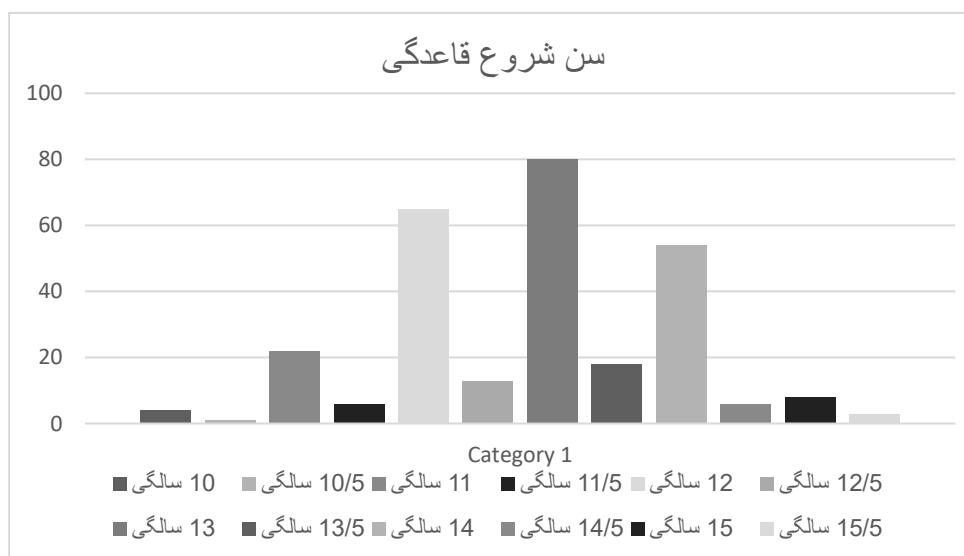
یافته ها

در این تحقیق علاوه بر دریافت اطلاعات در خصوص منابع کسب اطلاعاتشان راجع به بلوغ و عکس العملشان هنگام

مواجهه با اولین قاعدگی، اطلاعات مربوط به خانواده نظیر سن، سطح سواد و شغل والدین نیز پرسیده شد. بیش از ۸۵ درصد والدین سن زیر ۵۰ داشتند؛ تنها حدود ۲۰ درصدشان سواد دانشگاهی داشتند.

شغل پدران اکثراً آزاد (حدود ۴۵ درصد) و بقیه کارمند و کارگر بودند. بیش از ۷۵ درصد مادران نیز خانه دار بودند. همچنین ۹۲ درصد دانش آموزان با پدر و مادر زندگی می کردند و از بین کسانی که با پدر و مادرشان زندگی نمی کردند، حدود ۴ درصد طلاق و ۲ درصد به دلیل فوت یکی از والدین بود.

فراوانی سن اولین قاعدگی دختران در شکل ۱ نشان داده شده است.

شکل ۱. سن شروع قاعدگی

با توجه به آمار رسمی وزارت بهداشت [۱۶] که سن ۸ سالگی کمتر را بلوغ زودرس و بالاتر از ۱۳ سالگی را بلوغ دیررس گزارش کرده است، بلوغ زودرس در بین شرکت-

همان طور که مشخص است، در بازه سنی بین ۱۲ تا ۱۳ سالگی یعنی کلاس ششم تا هفتم، بیشترین درصد فراوانی شروع قاعدگی بوده است. میانگین و انحراف معیار سن بلوغ دختران نیز به ترتیب برابر ۱۲/۹ و ۱/۱ به دست آمد.

کنندگان صفر بوده، ۶۸ درصد بلوغ طبیعی و حدود ۳۲ درصد بلوغ دیررس داشته‌اند. برای بررسی همبستگی بین متغیرهای پژوهش از ضریب همبستگی پیرسون استفاده شد که نتایج آن در جدول ۱ آمده است.

جدول ۱. تحلیل واریانس

متغیرها	ضریب همبستگی پیرسون	ضریب تعیین	ضریب تعیین اصلاح	F	سطح معناداری
منابع کسب اطلاعات	۰/۱۶۵	۰/۰۲۷	۰/۰۲۴	۷/۶۱۹	۰/۰۰۶

همان‌طور که مشخص است متغیر منابع کسب اطلاع راجع به بلوغ در این پژوهش معنی‌دار است و توانایی پیش-بینی عکس‌العمل راجع به بلوغ را دارد. به عبارت عکس‌العمل دختران در مواجهه با پدیده بلوغ با منابع کسب اطلاع حدود ۰/۱۷ همبستگی دارد. منابع کسب اطلاع بر اساس شباهت‌هایی که بین عوامل در پرسشنامه وجود داشت به چهار طبقه مادر، دیگر اعضا

خانواده، دوستان و معلمان، فضای مجازی و اینترنت تقسیم شد. طبق بررسی‌های صورت گرفته، متغیر مادر و دیگر اعضا خانواده نظیر خواهر بیشترین فراوانی را داشتند. در ادامه به بررسی عکس‌العمل و احساسات دختران پس از مواجهه با اولین پدیده قاعدگی خود پرداخته شد که نتایج آن در جدول ۲ قابل مشاهده است.

جدول ۲. فراوانی عکس‌العمل هنگام مواجهه با اولین قاعدگی

متغیرها	فراوانی	درصد فراوانی	درصد فراوانی معتبر	درصد فراوانی تجمعی
عکس‌العمل منفی	۱۷۱	۶۱/۱	۶۱/۱	۶۱/۱
عکس‌العمل مثبت	۳۷	۱۳/۲	۱۳/۲	۷۴/۳
عکس‌العمل خنثی	۷۲	۲۵/۷	۲۵/۷	۱۰۰/۰
کل	۲۸۰	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	

همان‌طور که مشاهده می‌شود ۶۱ درصد افراد عکس-العمل و احساسات منفی نظیر ترس و اضطراب، حدود ۲۶ درصد عکس‌العمل خنثی و بدون احساس خاص و در آخر تنها ۱۳ درصد عکس‌العمل مثبت مانند خوشحالی و احساس غرور گزارش به ثبت رسید.

با توجه به معنادار بودن معادله رگرسیون و تعیین سهم متغیر مستقل منابع کسب اطلاعات راجع به بلوغ، همچنین با توجه به تنوع منابع کسب اطلاع راجع به بلوغ طبقه‌ای بودن این متغیر در سطح مقیاس، علاوه بر رگرسیون چندگانه

جدول ۳. نتایج آزمون chi-square

کل	عکس العمل خنثی	عکس العمل مثبت	عکس العمل منفی			
۱۶۷	۳۹	۲۴	۱۰۴	تعداد	مادر	ابعاد مختلف منابع کسب اطلاع
۱۰۰/۰	۲۳/۴	۱۴/۴	۶۲/۳	% در ارتباط با منابع اطلاعات		
۵۹/۶	۵۴/۲	۶۴/۹	۶۰/۸	% در ارتباط با عکس العمل		
۵۹/۶	۱۳/۹	۸/۶	۳۷/۱	% کل		
۴۹	۱۶	۶	۲۷	تعداد	دیگر اعضا خانواده	
۱۰۰/۰	۳۲/۷	۱۲/۲	۵۵/۱	% در ارتباط با منابع اطلاعات		
۱۷/۵	۲۲/۲	۱۶/۲	۱۵/۸	% در ارتباط با عکس العمل		
۱۷/۵	۵/۷	۲/۱	۹/۶	% کل		
۳۱	۱۱	۴	۱۶	تعداد	دوستان و معلمان	
۱۰۰/۰	۳۵/۵	۱۲/۹	۵۱/۶	% در ارتباط با منابع اطلاعات		
۱۱/۱	۱۵/۳	۱۰/۸	۹/۴	% در ارتباط با عکس العمل		
۱۱/۱	۳/۹	۱/۴	۵/۷	% کل		
۲۴	۵	۳	۱۶	تعداد	فضا مجازی و اینترنت	
۱۰۰/۰	۲۰/۸	۱۲/۵	۶۶/۷	% در ارتباط با منابع اطلاعات		
۸/۶	۶/۹	۸/۱	۹/۴	% در ارتباط با عکس العمل		
۸/۶	۱/۸	۱/۱	۵/۷	% کل		
۲۸۰	۷۲	۳۷	۱۷۱	تعداد	کل	
۱۰۰/۰	۲۵/۷	۱۳/۲	۶۱/۱	% در ارتباط با منابع اطلاعات		
۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	% در ارتباط با عکس العمل		
۱۰۰/۰	۲۵/۷	۱۳/۲	۶۱/۱	% کل		

که منابع اطلاعاتی‌شان مادر و اعضای خانواده بوده است و فضای مجازی پایین‌ترین سهم را دارد.

بحث و نتیجه‌گیری

پژوهش حاضر باهدف بررسی نقش منبع اطلاعاتی فضای مجازی در عکس‌العمل دختران هنگام مواجهه با اولین قاعدگی انجام شد. در بررسی متغیرها مشخص شد که منابع اطلاعات با عکس‌العمل شرکت‌کنندگان رابطه معنادار دارد. نتایج نشان داد که به‌طورکلی اکثر افراد هنگام مواجهه با قاعدگی عکس‌العمل و عملکرد منفی نظیر ترس، شرم،

جدول ۳ نشان می‌دهد که به‌طورکلی عکس‌العمل و احساس مثبت در مواجهه با اولین قاعدگی در کمترین سهم (۱۳٪) و عکس‌العمل منفی با ۶۱٪ بیشترین سهم را در بین شرکت‌کنندگان داشته است؛ از بین کل افرادی که عکس‌العمل منفی داشتند، حدود ۶۷٪ دخترانی بودند که منابع اطلاعاتی‌شان راجع به بلوغ، فضای مجازی و اینترنت بوده است؛ اگرچه این عکس‌العمل و احساس منفی در همه ابعاد منابع کسب اطلاعات غالب است اما از بین همه آن‌ها سهم فضای مجازی از همه بیشتر است.

علاوه بر این در بین افرادی که عکس‌العمل و احساس مثبتی داشتند (از بین ۱۳٪) حدود ۲۶٪ سهم کسانی است

اضطراب را تجربه کرده بودند و این نتایج همسو با پژوهش‌های مختلف انجام‌شده در این حوزه است [۱۷، ۱۸، ۱۹، ۲۰].

با توجه به معنادار بودن معادله رگرسیون و تعیین سهم متغیر مستقل منابع کسب اطلاعات راجع به بلوغ، همچنین با توجه به تنوع منابع کسب اطلاع راجع به بلوغ طبقه‌ای بودن این متغیر در سطح مقیاس، علاوه بر رگرسیون چندگانه از آزمون مجذور همخوانی chi-square ابعاد مختلف متغیر منابع کسب اطلاع را محاسبه شد. نتایج نشان داد که منبع اطلاعات فضای مجازی در بروز عکس‌العمل منفی بیشترین سهم و در بروز عکس‌العمل مثبت کمترین سهم را داشت.

به‌طورکلی دختران و نوجوانان در پایه‌های تحصیلی بالاتر بیشتر تمایل دارند که اطلاعات موردنیاز خود را از دوستان و فضای مجازی کسب کنند؛ زیرا با افزایش سن و ورود به پایه‌های تحصیلی بالاتر، نوجوانان مهارت‌های ارتباطی خود را توسعه می‌دهند و از طرفی باعث تأمین نیاز صمیمیت در افراد عضو آن می‌شود؛ در نتیجه، آن‌ها ممکن است ترجیح دهند که سؤالات خود درباره بلوغ را از فضای مجازی بپرسند [۲۳]. در همین راستا در دنیای امروز، رسانه‌های اجتماعی و همسالان نقش بسیار مهمی در انتقال اطلاعات و شکل‌گیری نگرش‌ها ایفا می‌کنند. اطلاعاتی که دختران از این منابع دریافت می‌کنند، اغلب حاوی تصاویر ایده‌آل و غیرواقعی از بلوغ است و می‌تواند منجر به ایجاد انتظارات غیرواقعی و اضطراب شود. غالب بودن عکس‌العمل منفی هنگام مواجهه با اولین قاعدگی در همه طبقات منابع اطلاعاتی نشان می‌دهد که تنها داشتن اطلاعات کافی برای بروز یک واکنش مثبت به بلوغ کافی نیست. کیفیت اطلاعات نیز بسیار مهم است. در راستای این نتیجه به‌دست‌آمده در پژوهشی مشخص شد که علی‌رغم تابو بودن مباحث جنسیتی، نوجوانان فعالانه اطلاعات خود را از

طریق کلیپ‌های تلفن همراه و سایت‌های مرتبط کسب می‌کنند [۲۴]؛ به همین دلیل اطلاعاتی که در دسترس دختران قرار می‌گیرد، باید دقیق، علمی و قابل فهم باشد. اطلاعات نادرست، کلیشه‌ای یا ترسناک می‌تواند برعکس، باعث ایجاد اضطراب و نگرانی در دختران شود.

در پژوهش‌های دیگری در خصوص ضرورت منبع اطلاعات و تأثیر فضای مجازی بر عکس‌العمل دختران هنگام مواجهه با قاعدگی به این نتیجه رسیدند که باید در مناطق روستایی و کم برخوردار برنامه‌ریزی آموزشی جهت افزایش آگاهی پیرامون بلوغ و بهبود عملکرد هنگام مواجهه با قاعدگی با منابع معتبر مانند آگاهی‌سازی مادران، مربیان مربوطه مدارس در دستور کار قرار گیرد تا دختران تحت تأثیر اطلاعات غلط و غیرواقعی از بلوغ خود در فضای مجازی قرار نگیرند [۲۱، ۲۲].

به‌طورکلی نتایج این پژوهش نشان داد که منابع کسب اطلاعات راجع به بلوغ، بر عکس‌العمل دختران هنگام مواجهه با پدیده قاعدگی تأثیرگذار است. همچنین مشخص شد که نوع و کیفیت منبع اطلاعاتی که استفاده می‌کنند نیز تأثیر دارد و صرفاً داشتن اطلاعات زیاد، کافی نیست بلکه کیفیت اطلاعات اهمیت دارد و تنها فضای مجازی باعث عکس‌العمل منفی دختران نبوده است. عوامل دیگری مانند کیفیت اطلاعات، حمایت اجتماعی و عوامل شخصیتی نیز در شکل‌گیری واکنش دختران به بلوغ نقش مهمی ایفا می‌کنند. در راستای این نتیجه می‌توان به پژوهش‌هایی اشاره کرد که بیان می‌کنند سبک‌های فرزند پروری و دل‌بستگی بر آگاهی و عکس‌العمل نوجوان هنگام مواجهه با بلوغ تأثیرگذار است [۲۵، ۲۶]. علاوه بر این نشان داده شد که در دنیای امروز

تعارض منافع

هیچ‌گونه تعارض منافع توسط نویسندگان بیان نشده است

حتی در شهرهای کمتر توسعه‌یافته نیز با افزایش سن تمایل به استفاده از فضای مجازی برای کسب اطلاعات بیشتر می‌شود.

References

- [۱]. اکرمی ل، ملک پور م، فرامرزی س، عابدی ا. بررسی اثربخشی برنامه آموزش مادران و نوجوانان بر کاهش مشکلات رفتاری و اجتماعی دختران نوجوان در دوره بلوغ. روانشناسی بالینی و شخصیت ۱۳۹۹ دی؛ ۲(۱۷): ۱۱۳-۱۲۴. doi: 10.22070/cpap.2020.2912.
- [2]. Birhan W. A review on normative and other factors contributing to Africa's adolescent development crisis. *Philosophical Papers and Review* 2019 January; 9(1): 1-9.
- [۳]. آذربایجانی م، آسیه ه. وجوب تربیت نوجوان توسط والدین با تأکید بر استقلال در تصمیم‌گیری از منظر فقه تربیتی. پژوهش در مسائل تعلیم و تربیت اسلامی ۱۴۰۲ دی؛ ۶۱(۳۰): ۲۳۹-۲۶۶.
- [4]. Zaidman-Zait A, Dotan A. Everyday Stressors in Deaf and Hard of Hearing Adolescents: The Role of Coping and Pragmatics. *J Deaf Stud Deaf Educ* 2017 Jul;22(3):257-268. doi:10.1093/deafed/enw103
- [5]. Kaltiala-Heino R, Lindberg N. Gender identities in adolescent population: Methodological issues and prevalence across age groups. *Eur Psychiatry* 2019 Jan; 55:61-66. doi:10.1016/j.eurpsy.2018.09.003
- [6]. Diamond LM. Gender fluidity and nonbinary gender identities among children and adolescents. *Child Development Perspectives* 2020 April;14(2): 110-115. <https://doi.org/10.1111/cdep.12366>
- [۷]. طهرانی مقدم م، پورعباسی ع. ارزیابی دغدغه‌های دختران نوجوان در خصوص مسائل بلوغ و بررسی همسویی آن با دغدغه‌های مادران ایشان. طب و تزکیه ویژه‌نامه علوم انسانی ۱۳۹۷ دی؛ ۲۷(۱): ۵۲-۶۱.
- [8]. McHugh MC. Menstrual Shame: Exploring the Role of 'Menstrual Moaning'. In: Bobel C, Winkler IT, Fahs B, Hasson KA, Kissling EA, Roberts TA, eds. *The Palgrave Handbook of Critical Menstruation Studies*. Singapore: Palgrave Macmillan. 2020 July. 409-422.
- [۹]. محمدی س، متقی ز، کرامت ا، گلی ش، موسوی ع. تأثیر آموزش از طریق همسالان بر آگاهی و عملکرد دختران پیرامون سلامت بلوغ. مجله دانشگاه علوم پزشکی مازندران (نامه دانشگاه) ۱۳۹۸ مهر؛ ۲۹(۱۷۷): ۱۲۴-۱۳۸.
- [10]. Sandhya P, Bimala P. Awareness and Attitude on Pubertal Changes among Community Adolescents. *International Journal of Caring Sciences* 2017 September;10(3):1255.
- [۱۱]. نجفی ف، مظفری س، میرزایی س. بررسی آگاهی و نگرش دانش‌آموزان دختر پایه سوم راهنمایی در زمینه بهداشت دوران بلوغ. مجله دانشگاه علوم پزشکی گیلان ۱۳۹۱ مهر؛ ۲۱(۸۱): ۲۲-۲۸.
- [12]. Ghorbani A, Jomenia S J. The Role of Social Factors (Family, School, Peer Group) in Socialization of Students in Golestan Province. *Journal of Applied Sociology* 2018 September; 29(2): 113-128. doi: 10.22108/jas.2018.100602.1013
- [13]. Hoyt LT, Niu L, Pachucki MC, Chaku N. Timing of puberty in boys and girls: Implications for population health. *SSM Popul Health*. 2020 Feb;10:100549.
- [14]. Bubnova I. S, Tatarinova L. V, Rerke V. I, Balabina N. M, Zhigalova O. V, Kurbanov R. A, Cherekhovskaya L. S. Study of gender identity features in adolescent orphan girls: Russian view. *Journal of Environmental Treatment Techniques* 2020; 8(4): 1309.
- [۱۵]. محمدعلیزاده چرندابی س، میرغفوروند م، رحمانی آ، صیدی س، صفاری ا، مهینی م، ساقی س. مجله ایرانی آموزش در علوم پزشکی ۱۳۹۳؛ ۱۴(۲): ۱۱۰-۱۲۱.
- [۱۶]. وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی. بلوغ زودرس یا تأخیری، نیازمند بررسی پزشک. دانشگاه علوم پزشکی قزوین ۱۳۹۳ اسفند؛ <https://behdasht.gov.ir>
- [۱۷]. آزادی ا، غلامی ن، بخشایش ع. تجربه زیسته دختران از بلوغ زودرس: مطالعه کیفی. اندیشه و رفتار در روانشناسی بالینی (اندیشه و رفتار) ۱۳۹۹ اردیبهشت؛ ۱۵(۵۷): ۶۷-۷۶.

- [۱۸]. وطن پرست ز، پیمان ن، اسماعیلی ح، جعفری ی. بررسی تأثیر آموزش مبتنی بر نظریه منبع کنترل سلامت بر آگاهی و رفتارهای بهداشت بلوغ و باروری دانش‌آموزان دختر مقطع متوسطه اول فاروج در سال ۱۳۹۶. سلامت و بهداشت اردیبهشت ۱۳۹۹؛ ۱۱(۵): ۷۴۴-۷۵۵.
- [۱۹]. باقری نیام، صفاجوف، صدیق مبارک آبادی ص. تجربه قاعدگی در میان زنان ایرانی (یک مطالعه کیفی با روش جمع آوری اینستاگرام). هشتمین کنفرانس بین‌المللی سلامت زنان، تهران ۱۳۹۸.
- [20]. Fahs B. There Will Be Blood: Women's Positive and Negative Experiences with Menstruation. *Women's Reproductive Health* 2020 Jan; 7(1): 1-16. doi:10.1080/23293691.2019.1690309
- [۲۱]. یعقوبی ا، عبدالحی مقدم م، حسنونند ف. بررسی تأثیر پنج عامل شخصیت بر عضویت نوجوانان در فیسبوک. روانشناسی بالینی و شخصیت ۱۳۹۹ دی؛ ۱۴(۲): ۳۸-۳۱. doi: 10.22070/14.2.31
- [22]. Nahar P, van Reeuwijk M, Reis R. Contextualising sexual harassment of adolescent girls in Bangladesh. *Reproductive health matters* 2013 May; 21(41): 78-86.
- [23]. Maulingin-Gumbaketi E, Larkins S, Whittaker M, Rembeck G, Gunnarsson R, Redman-MacLaren M. Socio-cultural implications for women's menstrual health in the Pacific Island Countries and Territories (PICTs): a scoping review. *Reprod Health* 2022 Jun; 19(1): 128. doi: 10.1186/s12978-022-01398-7.
- [24]. Rawat M, Novorita A, Frank J. "Sometimes I just forget them": capturing experiences of women about free menstrual products in a U.S. based public university campus. *BMC Women's Health* 2023 July; 23(1): 35. <https://doi.org/10.1186/s12905-023-02457-2>
- [25]. Călin M F, Sandu M L, Precup I. The relation between attachment styles and self-esteem in adolescents. *Technium Social Sciences Journal* 2022 July; 33(1): 430-455.
- [۲۶]. بامری زه‌کلوت ا. بررسی رابطه بین شیوه‌های فرزند پروری و سبک‌های دل‌بستگی نوجوانان پسر با آگاهی‌های بلوغ و حوادث مرتبط با آن. مشهد: موسسه آموزش عالی حکمت رضوی؛ ۱۳۹۹.